

Journal of Social Intervention: Theory and Practice –
2017 – Volume 26, Issue 2, pp. 70–75
<http://doi.org/10.18352/jsi.530>

ISSN: 1876-8830

URL: <http://www.journalsi.org>

Publisher: Utrecht University of Applied Sciences,
Faculty of Society and Law, in cooperation with
Utrecht University Library Open Access Journals

Copyright: this work has been published under a
Creative Commons Attribution-Noncommercial-No
Derivative Works 3.0 Netherlands License

Willy Faché (Ed.). **Jongereninformatie- en -advieswerk
in Vlaanderen en Nederland**. Antwerpen-Apeldoorn:

Garant, 2016, 269 p., €29,90. ISBN 978 90 441 3370 7

BOOKS

HERMAN BAERT

Prof. dr. Herman Baert is emeritus hoogleraar Sociale en Arbeidspedagogiek aan de KU Leuven, faculteit Psychologie en Pedagogische Wetenschappen. Zijn onderzoek had betrekking op onder meer samenlevingsopbouw en welzijnswerk, met bijdragen aan de ontwikkeling van methodieken voor jeugdadviseurs, onthaal en intake in het welzijnswerk en basisschakels in de armoedebestrijding. Hij was redactielid van Sociale Interventie.

E-mail: herman.baert@kuleuven.be

JONGERENINFORMATIE- EN -ADVIESWERK

In Vlaanderen en Nederland zijn respectievelijk in de jaren zeventig en tachtig van de 20^e eeuw specifieke vormen van jongereninformatie en -advies ontstaan. Het waren initiatieven “van onderop” die relatief snel een plaats verwierven in het jeugd(welzijns)beleid en de reguliere hulpverlening. Ze bleken aan een reële behoefte te beantwoorden. Vragen van jongeren om informatie, hulp en advies bleken in die tijd niet altijd en/of niet voldoende beantwoord te worden door de toenmalige hulpverleningscentra, het onderwijs, het jeugdwerk en de

Willy Faché (Red.)
**Jongereninformatie-
en -advieswerk**

bibliotheken. Sindsdien is gepoogd om op diverse wijzen meer expliciet aandacht te besteden aan de informatie- en adviesbehoeften van tieners en twens en daar passende antwoorden voor te bieden. Dat gebeurde eerst door de creatie van eigenstandige en leefwereldnabije – fysieke en later ook virtuele – contactpunten. De opzet was informatie en advies – en waar nodig doorverwijzing – te bieden middels een lage toegangsdrempel en een vlotte beschikbaarheid van vrijwilligers en professionals die vertrouwd zijn met de leefwereld van de jongeren en met manieren om met hen te communiceren in een voor hen begrijpelijke taal en stijl. Later werd het jongereninformatie- en -advieswerk geïntegreerd in ruimere welzijnsorganisaties.

Een handboek

Het is over de opgang en de ontwikkeling van dit jongereninformatie- en -advieswerk in binnen- en buitenland, de methoden van werken en het zich opstellen in een veranderende samenleving, de deskundigheidsbevordering en het overheidsbeleid in Vlaanderen en Nederland, dat één Nederlandse en elf Vlaamse auteurs in de pen zijn geklommen. Hun ambitie: na vijftig jaar van groei en innovatie het eerste Nederlandstalige handboek op de markt brengen. De auteurs zijn afkomstig uit de jongereninformatie- en -adviespraktijk, het onderzoek aan universiteiten en hogescholen en uit De Ambrassade. De Ambrassade – Bureau voor jonge zaken is een organisatie die voor Vlaanderen de praktijkontwikkeling in de jeugdsector bevordert, de Vlaamse Jeugdraad ondersteunt en kinderen en jongeren informatie verstrekt¹. Met deze taakstelling is het te begrijpen dat zij als mede-initiatiefnemer voor deze publicatie optreedt (voor meer info: zie hoofdstuk 13). Mede-initiatiefnemer en tevens redacteur is professor Willy Faché. Als oprichter in 1966 van Info-Jeugd is hij pionier op dit terrein en ook als onderzoeker op het gebied van jongereninformatie en -advies aan de Universiteit Gent heeft hij bijgedragen tot de ontwikkeling van het jongereninformatie- en -advieswerk. Hij neemt als auteur van acht artikelen het leeuwenaandeel van het boek voor zijn rekening. Al geven de bronnen van het initiatief tot publicatie en de scala aan auteurs een indicatie van de relevantie van dit handboek voor de Vlaamse context, toch komen in vele hoofdstukken ook de Nederlandse en de internationale ontwikkelingen en innovaties aan de orde.

Historiek

In de hoofdstukken 2, 3 en 4 schetsen de auteurs de hoofdlijnen van de ontwikkeling van het jongereninformatie- en -advieswerk in Nederland, waarover in diverse boeken en tal van tijdschriftartikelen reeds gerapporteerd is. De evoluties in Vlaanderen komen ruimer aan bod, omdat die minder beschreven en geanalyseerd zijn. Zo wordt eraan herinnerd dat de

BOOKS

eerste initiatieven ontstonden in de toenmalige stroom van de alternatieve hulpverlening die kritiek leverde op de "autoritaire, disciplinerende en bureaucratische hulpverlening" die niet aansloot bij het opkomend subcultureel jeugdgedrag onder andere op het gebied van identiteitsprofilering, vrijheidsbeleving, van huis weglopen, seksualiteit en druggebruik. Het ging onder meer over organisaties zoals Young People's Consultation Centers, Sosjale Joenit, AMOK, jeugdinformatiepunten, jongerenadviescentra, Releases, free clinics en hotlines.

Opvallend verschillend is – zoals dat ook op andere terreinen vaak het geval is – hoe in Vlaanderen en Nederland de overheid en het "vrij initiatief" interageren. In Vlaanderen verleent de overheid lange tijd aan initiatieven die van onderop ontstaan ad hoc enige erkenning en subsidiëring als Jongeren Informatie Punt (JIP) of als Jongeren Advies Centrum (JAC). Ze beperkt zich er verder toe om de gemeenten aan te moedigen een gemeentelijke jeugdconsulent aan te stellen die het plaatselijk jeugdwerk vooral ondersteunt en begeleidt maar niet volop stuurt, en die ook jeugd informatie in beperkte mate verzorgt. In Nederland daarentegen komt de centrale overheid vanaf 1991 met een visie en een plan om de JIP's en JAC's als informatie- en adviesfuncties te integreren in de reguliere jeugdhulpverlening en de gemeenten een sturende verantwoordelijkheid voor de jeugd informatie toe te wijzen. Toch gaat de Vlaamse overheid, sinds ze meer bevoegdheden verwerft door de opeenvolgende staats hervormingen, steeds meer een sturende rol spelen in onder andere de sociaal-culturele en de welzijnssectoren om daar de lappendeken aan organisaties te stroomlijnen. Meer specifiek wordt gekozen voor één model, namelijk dat van de JAC's, en vanaf 1995 voor de integratie ervan in de Centra voor Algemeen Welzijnswerk² als "jongerenonthaal" met een "winkelmodel" aangevuld met outreaching-activiteiten zoals vindplaatsgericht werken, straathoekwerk en jeugdadviseurs (jongeren die op school en in het jeugdleven jongeren beluisteren en doorverwijzen).

In twee hoofdstukken (7 en 8) voegt Willy Faché ook een internationale dimensie toe aan het boek en analyseert hij de start en de ontwikkeling van het jongereninformatie- en -advieswerk als een bijzondere vorm van sociale innovatie. Het is een weliswaar interessante meta-reflectie, maar wellicht het deel van het boek dat niet het grootste aantal lezers zal aanspreken.

Methodiek

Het boek krijgt volop het karakter van een handboek met de hoofdstukken 5, 6, 9, 11 en 14 waarin de methodische aanpak van het jongereninformatie- en -advieswerk wordt beschreven. Eigenlijk gebeurt dat in dit boek niet voor het eerst. Immers, in Nederland is al in 1994 een "Handboek jongereninformatie. Methodiek voor het informatie- en advieswerk" (De Lange &

Rutjes, 1994) gepubliceerd en werden in 2008 het concept Jongeren Informatie Medewerker (een JIMMY) en een bijhorende training ontwikkeld. Judith Metz stelt in hoofdstuk 5 een model voor van het methodisch handelen inzake informatie en advies in het jongerenwerk. Het omvat een driestappenplan met als principes: betekenisrelatie, aansluiten bij de behoefte, werken met de omgeving, nabijheid en veiligheid. Willy Faché licht vervolgens het Nederlandse JIMMY-concept toe met onder andere een vijfphasengespreksmodel.

Itte van Hecke en Sandra Beelen zoomen in op het afstemmen van laagdrempelige jongerenhulpverlening, een delicate kwestie omdat het niet eenvoudig is om als zoekende, onafhankelijk wordende jongere hulp te vragen, terwijl het toch nodig is hen "op tijd onder de arm te nemen". Omdat het niet de bedoeling van het informatie- en advieswerk is jongeren "aan zich te binden" rijst de vraag "wanneer en hoe doorverwijzen?". Willy Faché bespreekt daarom hoe een intake hoort te verlopen en wat daarop kan volgen. Hij verwijst daarvoor in een bijlage naar het vijfphasengespreksmodel van de Nederlandse Landelijke Vereniging voor Jongereninformatiepunten.

Of en hoe de drie methodische stappen, de twee vijfphasenmodellen en de vijf methodische principes met elkaar te verenigen zijn, wordt niet besproken. Dat is spijtig voor de professionele en vrijwillige medewerkers "op de werkvloer" die dat zelf dan maar moeten uitzoeken. Komt deze leemte het gebruik van het handboek wel ten goede? Met een hoofdstuk "Van folders via jongerengidsen naar jongerenwebsites" gaat Willy Faché in hoofdstuk 14 dan wel weer de direct toepasbare toer op.

Aan het methodiekdeel voegt Ruth Soenen nog een aantal antropologische inzichten toe over informatiepraktijken voor stadsjongeren uit sociale en etnisch-culturele minderheden. Daarin wordt iets meer dan in andere hoofdstukken stilgestaan bij wie (deze) jongeren zijn, hoe zij zich ontwikkelen en waarmee ze worstelen en hoe daarmee kan worden omgegaan.

JONGEREN EN INFORMATIE- EN ADVIESWERK VANDAAG

Over de leefwereld van jongeren in de 21^e eeuw, wat zij meemaken in hun niet vanzelfsprekende levensloop en hun multiple identiteitsontwikkeling, aan welke informatie en advies zij vandaag precies behoefte hebben en hoe ze die vinden en al dan niet vertrouwen en verwerken, kon in dit handboek meer aandacht besteed zijn. Het jongereninformatie- en -advieswerk is immers ontstaan om op dat alles passend in te spelen. Maar dat verliep wel in een context van 50 jaar geleden, een context en een leefwereld waarin zich tal van veranderingen hebben afgespeeld (zie

BOOKS

bijvoorbeeld wijziging van de gezinsvormen, maatschappelijke intrede van de holebis, migratie en superdiversiteit, erosie en opgang van allerlei religies, overspoeling door de sociale media, enzovoort). Tegelijkertijd is het ook een context waarin het welzijnswerk, de bijzondere jeugdzorg en jeugdbijstand (nu omgeturnd in de zogeheten “integrale jeugdhulpverlening” in Vlaanderen), de geestelijke gezondheidszorg (zie bijvoorbeeld de TEJO’s: Therapie voor Jongeren³), het sociaal-cultureel werk, het onderwijs en de leerlingenbegeleiding qua visies en methodieken ingrijpende veranderingen hebben ondergaan en nog steeds doormaken. De vraag die rijst – maar in het boek nauwelijks uit de verf komt – is wie nu welke rollen te spelen heeft en hoe de inspanningen op elkaar kunnen afgestemd worden. Dat de voorbije 50 jaar heel wat creativiteit en innovatie hebben opgeleverd qua organisaties en interventies toont het boek overtuigend aan, al zou informatie over het bereiken van de jongerenpopulatie en over de looptijd en de effecten van deze interventies het boek overtuigingskracht kunnen bijzetten. Voor de toekomst blijft er veel werk op de plank: de interventies aan jongereninformatie en -advies integreren als functie in diverse settings, de aanpak zowel experience-based als evidence-based ontwikkelen, de theoretische inbedding versterken, de kwaliteitszorg en de deskundigheidsbevordering krachtiger implementeren.

Voor wie?

Het handboek is bestemd voor “iedereen die als professional of vrijwilliger betrokken is bij jongereninformatie en -advies”. Zoals wel meer het geval is bij een handboek, is de sterkte van deze publicatie dat ze veel informatie over veel aspecten bundelt, waardoor velen er iets van kunnen opsteken. Het biedt een overzichtelijke introductie, onvermijdelijk geschreven in een wat afstandelijke vaktaal, die ook in dit geval fungeert als een opstap om zich te verdiepen in wat interessant is voor elk type lezer: de vrijwillige en de professionele praktijkwerker, de beleidsvoerders in de organisaties en de overheid, de opleiders, de methodiekontwikkelaars en de onderzoekers. Wat en hoe zouden jongeren die als gebruikers ervaring hebben met het informatie- en advieswerk schrijven – en wellicht ook tekenen, tweeten, fotograferen – wanneer zij hun verhaal zouden doen over hun kijk op en ervaringen met het jongereninformatie- en -advieswerk?

NOTEN

1 Zie www.ambrassade.be.

2 Zie www.caw.be.

3 Zie www.tejo.be.

REFERENTIES

De Lange, D., & Rutjes, L. (1994). *Handboek Jongereninformatie. Methodiek voor het informatie- en advieswerk*. Amsterdam/Meppel: Boom.